ADAPTABILITATEA ȘI APLICABILITATEA CURRICULUMULUI LA DISCIPLINA EDUCAȚIE FIZICĂ: PERCEPȚII ȘI INTERVENȚII ALE CADRELOR DIDACTICE

ADAPTABILITY AND APPLICABILITY OF THE PHYSICAL EDUCATION CURRICULUM: TEACHERS' PERCEPTIONS AND INTERVENTIONS

CZU: 37.016:37.011.3-051:796 **https://doi.org/10.59295/spd2025s.58**

Nicolae BRAGARENCO
ORCID: 0000-0003-1994-6317
E-mail: nicolae.bragarenco@usm.md
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *The article investigates teachers' perceptions and interventions regarding the applicability and flexibility of the Physical Education curriculum. The study is based on a questionnaire administered to a sample of 40 teachers, comprising both closed- and open-ended items. The results indicate a predominantly positive evaluation of the curriculum's structural clarity, content coherence, and competence formulation. At the same time, the need to improve its formative and assessment dimensions is noted. Qualitative responses highlight teachers' initiatives to adapt and extend the curriculum through contextualization, content updating, and methodological innovation. The study contributes to shaping curriculum improvement directions, grounded in practitioners' real classroom experiences.*

Keywords: *adaptability, applied curriculum, Physical Education, teaching strategies.*

INTRODUCERE

Evaluarea curriculumului a devenit o direcție prioritară în cercetarea educațională contemporană, pe fondul reformelor orientate nu doar spre modernizarea conținuturilor, ci și spre alinierea acestora la nevoile reale ale elevilor și ale societății. În acest context, curriculumul predat și cel învățat capătă o importanță centrală în analiza eficienței actului educațional, în special în cadrul disciplinei Educație Fizică, unde dimensiunea formativă este profund contextualizată [1, p.55].

Literatura de specialitate subliniază tot mai frecvent discrepanța dintre curriculumul prescris și cel efectiv transpus în practică, ceea ce impune monitorizarea riguroasă a modului de aplicare a documentului curricular în activitatea didactică [2, p.186]. În acest cadru, profesorii devin actori curriculari esențiali, cu rol activ de mediere și adaptare a conținuturilor în funcție de particularitățile educaționale și sociale [5, p.485].

Cercetarea curriculară, în forma sa actuală, nu mai poate rămâne centrată exclusiv pe analiza normativă a documentelor, ci trebuie să vizeze dimensiunea aplicativă, ceea ce se întâmplă efectiv în procesul de predare. După cum se afirmă în literatura de spe-

cialitate, „curriculumul real nu este doar ceea ce este planificat, ci ceea ce este trăit și construit în interacțiunea dintre elev și profesor” [6, p.8].

Educația Fizică reprezintă un domeniu cu un pronunțat caracter practic, care presupune adaptări continue ale curriculumului în raport cu multiple variabile cum ar fi infrastructura școlară, disponibilitatea resurselor, climatul relațional sau specificul motivațional al elevilor. În aceste condiții, monitorizarea implementării presupune o analiză directă a percepțiilor și intervențiilor profesorilor, ca principali vectori de operativizare a conținuturilor [3, p.122].

Lucrările recente privind evaluarea curriculumului la Educație Fizică arată că, dincolo de caracterul prescriptiv al documentelor oficiale, cadrele didactice realizează frecvent adaptări punctuale, introduc extensii de conținut sau reconfigurează priorități didactice, în funcție de realitățile clasei și tendințele educaționale actuale [4, p.14].

Cercetarea de față se înscrie în această direcție, aducând o contribuție distinctă prin focalizarea asupra dimensiunii aplicative: analiza intervențiilor concrete realizate de profesori în procesul de transpunere didactică a curriculumului. Aceasta permite o înțelegere mai profundă a gradului de flexibilitate al documentului curricular actual, a modului în care este perceput de practicieni și a zonelor în care se conturează necesitatea unor ajustări sau consolidări.

MATERIAL ȘI METODĂ

Studiul se încadrează în categoria cercetărilor descriptive de tip cantitativ-calitativ, având ca obiectiv investigarea percepțiilor cadrelor didactice privind aplicabilitatea și adaptabilitatea curriculumului la disciplina Educație Fizică. Cercetarea continuă direcții metodologice existente, dar se diferențiază prin focalizarea pe modificările concrete operate în procesul de predare.

Eșantionul a inclus 40 de cadre didactice din învățământul preuniversitar, selectate pe criteriul implicării în activitatea de monitorizare curriculară. Datele au fost colectate în perioada octombrie 2024 – mai 2025, printr-un chestionar structurat, distribuit online.

Instrumentul a cuprins itemi Likert (4 trepte) privind coerența textului curricular, dimensiunile formative și aplicabilitatea orientărilor didactice, precum și întrebări deschise privind adaptările realizate în practica pedagogică. Validarea inițială a fost realizată prin consultare cu specialiști și testare pilot.

Datele cantitative au fost analizate statistic (distribuții procentuale și absolute), iar rezultatele au fost prezentate grafic. Răspunsurile calitative au fost supuse unei analize tematice de conținut, evidențiind tipuri recurente de intervenții curriculare.

Participarea a fost voluntară, în baza consimțământului informat, cu respectarea principiilor etice privind anonimatul și confidențialitatea.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Figura 1 sintetizează percepțiile a 40 de cadre didactice privind principalele componente structurale ale curriculumului la Educație Fizică, evidențiind o evaluare predomi-

nant favorabilă. Cei șase itemi incluși vizează claritatea concepției curriculare, coerența interdisciplinară, formularea competențelor, organizarea progresivă a conținuturilor, deschiderea către creativitate și orientările privind evaluarea.

În privința clarității curriculare, 40% consideră că aceasta este reflectată „în mare măsură" și 60% „în măsură suficientă", ceea ce denotă încredere în logica pedagogică a documentului. Corelarea conținuturilor cu alte arii curriculare este apreciată „în măsură suficientă" de 70% și „în mare măsură" de 25%, indicând un potențial de integrare inter- și transdisciplinară, variabil însă în funcție de contextul didactic.

Formularea competențelor specifice este apreciată pozitiv de întreaga eșantionare (60% „în mare măsură"; 40% „suficient"), confirmând alinierea acestora la finalitățile educației fizice. În ceea ce privește organizarea taxonomică a unităților de competențe, 40% o consideră clară „în mare măsură", iar 60% „în măsură suficientă", susținând ideea unui parcurs gradual, coerent.

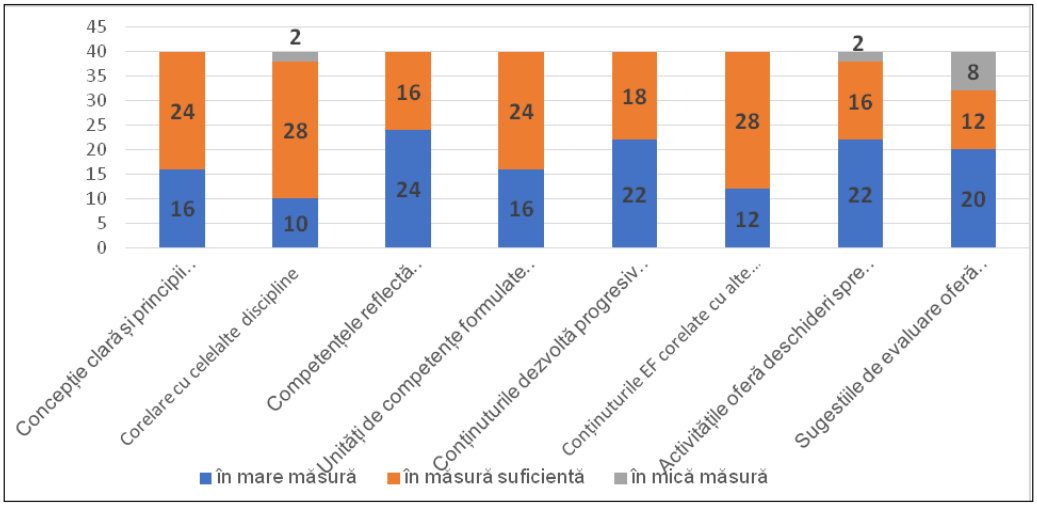

Figura 1. Distribuția percepțiilor cadrelor didactice asupra componentelor structurale ale curriculumului la disciplina *Educație fizică*

Structura progresivă a conținuturilor este una dintre cele mai bine cotate dimensiuni, fiind evaluată „în mare măsură" de 55% și „suficient" de 45%, ceea ce reflectă percepția asupra unei organizări logice și accesibile. În schimb, orientările privind evaluarea sunt percepute mai critic: doar 30% le consideră clare „în mare măsură", 45% „suficiente" și 25% „în mică măsură", semnalând o posibilă limitare în aplicabilitatea practică a acestora.

În ansamblu, datele evidențiază o apreciere solidă a fundamentelor curriculare – claritate, competențe și progresivitate –, alături de o recomandare implicită de consolidare a dimensiunii evaluative prin exemple mai concrete și adaptate realității didactice.

Al doilea grafic (Figura 2) surprinde percepțiile cadrelor didactice asupra a patru dimensiuni formative esențiale promovate de curriculumul la disciplina Educație Fizică:

centrarea pe elev, gândirea critică, formarea valorilor și atitudinilor, respectiv inițiativa și creativitatea. Răspunsurile, proporționate la un eșantion de 40 de persoane, indică o tendință general favorabilă, dar cu variații semnificative între dimensiuni.

Cea mai apreciată dimensiune este formarea unui sistem de valori și atitudini, cu 65% dintre respondenți optând pentru „în mare măsură” și 30% pentru „în măsură suficientă”, ceea ce reflectă recunoașterea rolului educativ complex al disciplinei în modelarea conduitei elevilor. De asemenea, centrarea pe elev este susținută de 60% „în măsură suficientă” și 35% „în mare măsură”, semnalând faptul că profesorii percep curriculumul ca fiind deschis participării active și responsabilizării elevilor.

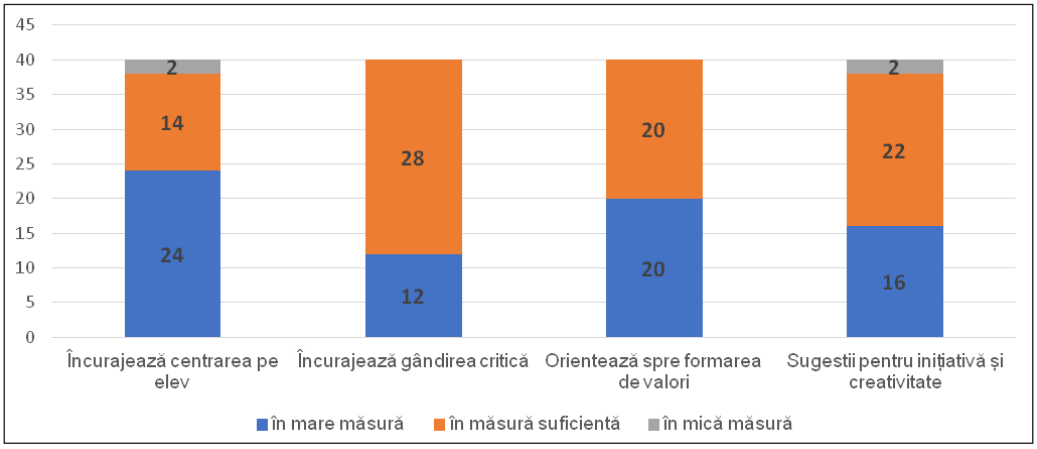

Figura 2. Distribuția percepției cadrelor didactice privind dimensiunile formative promovate de curriculumul la disciplina *Educație fizică*

Dimensiunile privind gândirea critică și dezvoltarea inițiativei și creativității sunt evaluate într-o manieră ceva mai rezervată. În ambele cazuri, majoritatea opțiunilor se grupează în jurul variantei „în măsură suficientă” (50–55%), cu un procentaj redus al răspunsurilor „în mare măsură” (25–30%).

Această distribuție sugerează că, deși curriculumul face trimitere la aceste componente, ele sunt percepute ca fiind mai puțin dezvoltate la nivel practic sau metodologic. În ansamblu, datele indică o apreciere ridicată a valențelor formative ale curriculumului, dar și o oportunitate de consolidare a unor direcții educaționale relevante, în special prin completarea sugestiilor didactice și crearea de contexte aplicative care să sprijine manifestarea gândirii critice și a inițiativei în lecțiile de educație fizică.

În continuarea analizei, Figura 3 evidențiază modul în care cadrele didactice percep trei dimensiuni esențiale ale curriculumului de Educație Fizică: claritatea textului, orientările pentru proiectarea didactică și designul general al documentului. Rezultatele indică o evaluare favorabilă, dar nu uniformă, a acestor componente.

Astfel, 55% dintre respondenți consideră că textul curriculumului este clar, concis și coerent în mare măsură, iar alți 40% afirmă acest lucru într-o măsură suficientă, ceea

ce denotă un nivel ridicat de lizibilitate și logică internă. În ceea ce privește orientările curriculare pentru proiectarea didactică, 52% dintre cadrele didactice le consideră „suficiente", iar doar 38% le apreciază „în mare măsură", sugerând o nevoie de clarificare sau completare a aspectelor metodologice. În cazul designului curricular, care vizează vizibilitatea, lucrabilitatea și coerența structurală, 45% dintre respondenți au optat pentru „în mare măsură" și 50% pentru „suficient", ceea ce reflectă o apreciere echilibrată, dar și o așteptare de optimizare practică.

Aceste date conturează o imagine generală pozitivă asupra documentului curricular, dar și nevoia unei susțineri mai clare a procesului de transpunere didactică în contexte educaționale reale.

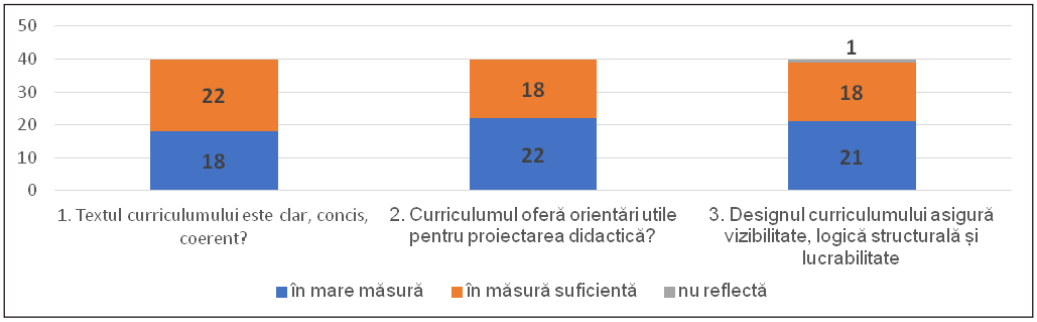

Figura 3. Percepția cadrelor didactice asupra clarității, orientărilor curriculare și designului structural al curriculumului la disciplina *Educație fizică*

Un element relevant în evaluarea aplicabilității curriculumului îl reprezintă inițiativele de adaptare, extindere și ajustare conceptuală realizate de cadrele didactice în procesul predării. Răspunsurile la întrebarea deschisă „Ce schimbări/ adaptări/ extinderi ați introdus pe parcursul predării disciplinei în curriculum?" reflectă o varietate de intervenții pedagogice, ce indică atât exercitarea autonomiei profesionale, cât și necesitatea ajustării conținuturilor la specificul contextului educațional:

- *diversificarea formelor de organizare a învățării*, menționată de 16 cadre didactice (cea mai frecvent raportată modificare). Această opțiune evidențiază tendința profesorilor de a personaliza procesul educațional, utilizând strategii diferențiate – individuale, în perechi sau în grup – în funcție de nevoile colectivului, resursele disponibile și obiectivele didactice.
- au *concretizat și dezvoltat competențele specifice* prevăzute în curriculum, un număr considerabil de respondenți (14). Acest demers reflectă nevoia de clarificare operațională a unor formulări curriculare generale, adaptate particularităților de vârstă, nivelului de pregătire și contextului educațional.
- *introducerea de informații suplimentare* (11 mențiuni) și *adaptarea conținuturilor la teme de interes pentru elevi* (11 mențiuni) subliniază preocuparea cadrelor didactice pentru menținerea actualității și atractivității materialelor predate, ca

răspuns la transformările din sfera socio-culturală și la profilul noilor generații de elevi.

- totodată, 8 respondenți au indicat că au promovat *strategii didactice moderne*, ceea ce confirmă orientarea spre inovație metodologică, integrarea tehnicilor interactive și centrarea pe elev ca agent activ al propriei formări.

Intervențiile raportate relevă o aplicare flexibilă și contextualizată a curriculumului, orientată spre creșterea relevanței educaționale și eficienței didactice. Cadrele didactice apar astfel nu doar în postura de executanți ai unui cadru normativ, ci ca actori reflexivi, care mediază creativ și critic transpunerea documentului curricular în practici educaționale autentice.

CONCLUZII

Evaluarea curriculumului la disciplina Educație Fizică, realizată prin corelarea datelor cantitative și calitative, relevă un nivel general favorabil de percepție din partea cadrelor didactice, dar și unele direcții de ameliorare. Claritatea formulărilor, coerența structurală și orientarea progresivă a competențelor sunt elemente apreciate în mod constant de respondenți, susținând legitimitatea pedagogică a documentului curricular analizat.

Totodată, rezultatele indică o aplicare flexibilă a curriculumului în practică, profesorii exercitând un rol activ în adaptarea, extinderea și contextualizarea conținuturilor. Această tendință de intervenție didactică autonomă reflectă nu doar exercitarea profesionalismului, ci și o nevoie obiectivă de ajustare curriculară în funcție de nevoile reale ale elevilor și de condițiile instituționale.

Dimensiunile formative vizate de curriculum – precum centrarea pe elev, dezvoltarea gândirii critice, a inițiativei și creativității – sunt recunoscute ca valoroase, însă percepute ca fiind parțial realizate în practică. Se impune, astfel, o consolidare a acestor direcții prin exemple metodologice explicite și orientări aplicative mai clare.

Studiul relevă potențialul real al curriculumului de a susține o educație fizică modernă, integrativă și relevantă, cu condiția susținerii unei transpuneri didactice mai clare, mai coerente și ancorate în realitatea practică a sistemului educațional. Rezultatele cercetării pot fundamenta viitoare revizuiri curriculare și inițiative de formare continuă, contribuind la îmbunătățirea procesului educațional în domeniul educației fizice.

REFERINȚE:

1. BRAGARENCO, N. Particularities of monitoring the taught-learned curriculum in the physical education discipline. In: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe ale Educaţiei)*, 2024, nr. 9(179), pp.55-62. ISSN 1857-2103. DOI: https://doi.org/10.59295/sum9(176)2024_08
2. BRAGARENCO, N., BRAGARENCO, T. Cadrele didactice de educație fizică: reflecții asupra politicilor curriculare. In: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria*

Ştiinţe ale Educaţiei), 2025, nr. 5(185), pp.186-196. ISSN 1857-2103. DOI: https://doi.org/10.59295/sum5(185)2025_23

3. Bragarenco, N. *Correspondence between the written and taught curriculum in school physical education*. Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series IX: Sciences of Human Kinetics, Vol. 18(67) No. 1-2025, pp.121-132. https://doi.org/10.31926/but.shk.2025.18.67.1.14
4. Țurcanu, C. (2024). *Monitoring school curriculum in different countries: a comparative study*. In: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației), 9(179), 14–21. https://doi.org/10.59295/sum9(179)2024_02
5. GUŢU, Vl., BRAGARENCO, N., TOMA, N. Planul-cadru de învățământ ca obiect al manifestării curriculare. In: *Integrare prin cercetare și inovare: Științe sociale*, 7-8 noiembrie 2024, Chișinău. Chisinau, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2024, SS, pp.485-492. ISBN 978-9975-62-687-3. ISBN (pdf) 978-9975-62-799-3.
6. GUŢU, Vl., BOLIEV, V. Evaluarea curriculară – evaluarea curriculumului: concept și metodologie. In: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe ale Educaţiei)*, 2025, nr.5(185), pp.8-16. ISSN 1857-2103. DOI: https://doi.org/10.59295/sum5(185)2025_01

N.B. Articolul a fost realizat în cadrul Subprogramului (2024-2027) „*Teoria și metodologia monitorizării și dezvoltării continue și ciclice a curriculumului școlar*”, cifrul 01.14.01.